

«Prospektīvās un retrospektīvās atmiņas» aptaujas adaptācijas pirmais posms

Mg. psych. Kristīne Šneidere

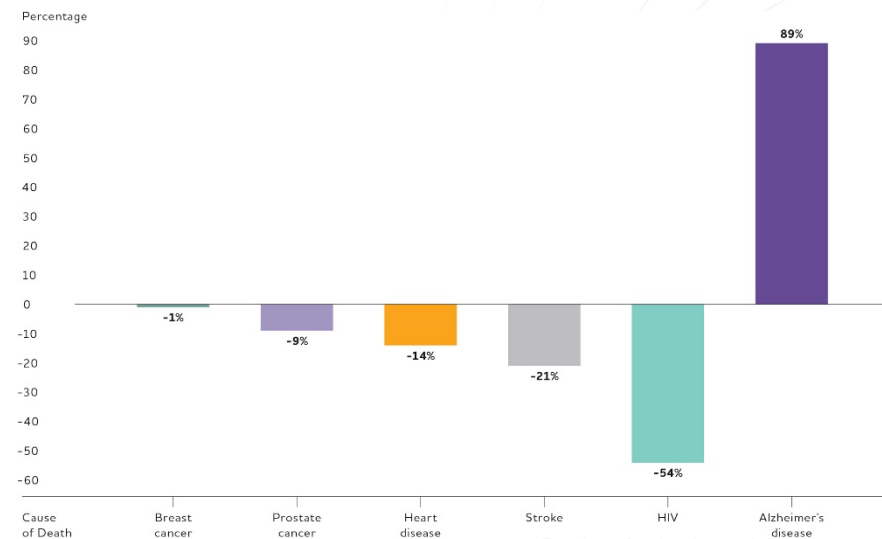
Prezentācijas struktūra

1. Aktualitāte
2. Mērķis un pētījuma jautājumi
3. Prospektīvās un retrospektīvās atmiņas raksturojums
4. Metode
5. Rezultāti
6. Secinājumi
7. Izmantoto zinātnisko avotu saraksts

«Neirodeģeneratīvas saslimšanas ir cena, ko mēs maksājam par savu dziņu noliegt mūsu eksistences ierobežojumu»

Henk Blanken, The Guardian, 2018

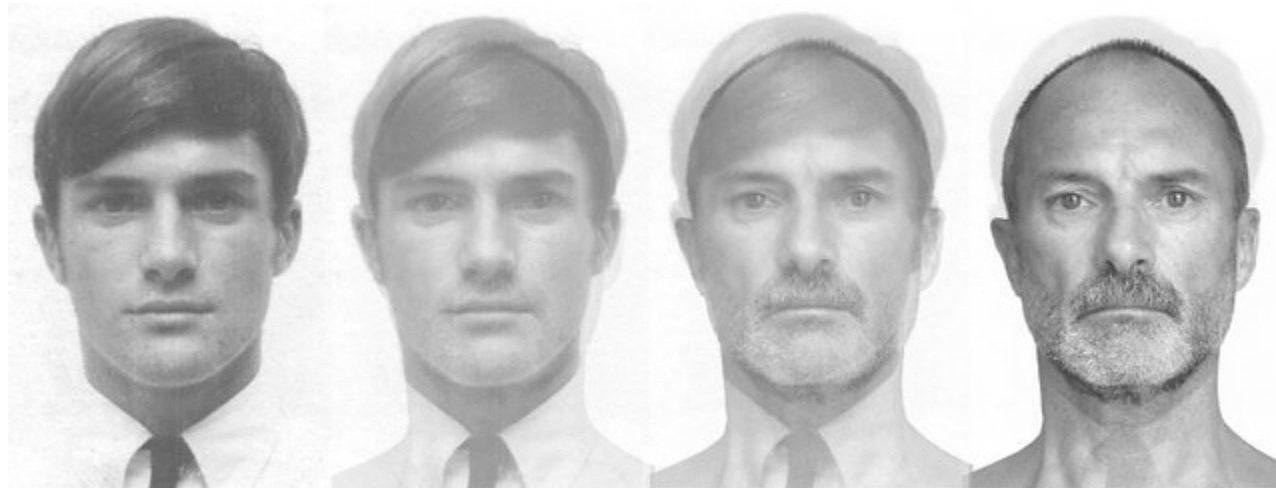
- Prognoze pasaulē – 2050. gadā iedzīvotāju skaits vecumā 60+ sasniegs 22% iedzīvotāju, Latvijā šobrīd jau 34% iedzīvotāju ir vecumā 65+ (*WHO, 2018, Centrālās Statistikas birojs, 2019*);
- Viegli kognitīvie traucējumi → pirmais solis ceļā uz demenci (*Nasreddine et al, 2005*).

% izmaiņas mirstībā (Year 2000 – 2014)
(*Alzheimers association, 2017*)

Mērķis

Veikt «Prospektīvās un retrospektīvās aptaujas» adaptācijas pirmo posmu.

Prospektīvā vs. retrospektīvā atmiņa

Retrospektīvā atmiņa

Spēja atcerēties notikumus,
kas noritējuši pagātnē.

Prospektīvā atmiņa

Spēja atcerēties īstenot plānotās
aktivitātes, kas var būt noteikta
uzdevuma īstenošana.

Nākotnes nolūks + ilgtermiņa atmiņa +
uzmanība

Pagātne

Tagadne

Nākotne

Metode: dalībnieki un instrumentārijs

Dalībnieki: 240 pieaugušie,
vecumā no 18 – 83 gadiem
(M = 41, SD = 12.76, 89% sievietes)

- Iekļaušanas/izslēgšanas kritēriji:
- Latviešu valoda kā dzimtā,
 - Nav pašiņotas neiroloģisku saslimšanu, pēdējā gada laikā nav bijusi galvas trauma vai insults;
 - Vismaz 18 gadus veci.

Prospektīvās un retrospektīvās atmiņas aptauja (*Prospective and Retrospective Memory Questionnaire, PRMQ, Smith et al., 2000*).

- 8 jautājumi, kas ietver prospektīvās atmiņas kļūdas (max punktu skaits 40)
- 8 jautājumi, kas ietver retrospektīvās atmiņas kļūdas (max punktu skaits 40)

Procedūra

«Prospektīvās un retrospektīvās atmiņas» aptaujas psihometriskie rādītāji: Prospektīvās atmiņas skala

Panti	RI	DI
1.Vai gadās, ka Jūs nolemjat kaut ko tūlīt izdarīt un tad aizmirstat, kas bija tas, ko bijāt izlēmis/-usi darīt?	2.9	0,54
3.Vai gadās, ka neizdarāt ko tādu, ko bijāt plānojis, pat tad, ja tas Jums ir acu priekšā, piemēram, lietot medikamentus vai izslēgt tējkannu?	2.22	0,60
5. Vai jums gadās aizmirst norunātās tikšanās, ja jums to kāds neatgādina, vai, ja nelietojat atgādinātāju, piemēram, plānotāju vai piezīmju grāmatiņu?	2.19	0,44
7.Vai gadās, ka aizmirstat nopirkt ko tādu, ko esat plānojis, piemēram, dzimšanas dienas kartīti, pat tad, ja redzat veikalu?	2.67	0,52
10.Vai gadās, ka grasāties paņemt kaut ko pirms izejat no istabas vai dodaties kaut kur ārā, bet pēc mirkļa esat aizgājis bez tās lietas, kaut arī tā ir turpat, jūsu acu priekšā?	2.79	0,58
12.Vai gadās, ka nenododat tālāk ziņu vai kādu lietu citam cilvēkam, kad jums ir lūgts to izdarīt?	2.08	0,53
14.Ja mēģinājāt sazināties ar draugu vai radnieku, kurš nebija tajā brīdī pieejams, vai jūs aizmirstat mēģināt atkal vēlāk?	2.24	0,54
16.Vai jūs aizmirstat kādam pateikt to, ko grasījāties teikt pirms brīža?	2.61	0,55

«Prospektīvās un retrospektīvās atmiņas» aptaujas psihometriskie rādītāji: Retrospektīvās atmiņas skala

Panti	RI	DI
2.Vai gadās, ka neatpazīstat vietu, kur esat bijis iepriekš?	1,7	0,45
4.Vai gadās, ka aizmirstat to, kas jums ir teikts pirms dažām minūtēm?	2,49	0,62
6.Vai jums ir gadījies neatpazīt kādu iepriekš redzētu televīzijas vai radio seriāla varoni, situācijai pārejot no vienas ainas uz nākamo?	1,62	0,34
8.Vai jums ir grūtības atcerēties lietas, kas ir notikušas ar jums pēdējo dienu laikā?	2,10	0,52
9.Vai gadās, ka atkārtoti izstāstāt vienu un to pašu stāstu vienai un tai pašai personai dažādās situācijās?	2,43	0,42
11.Vai gadās, ka jūs kaut kur noliekat lietas un tad nevarat tās atrast, piemēram, žurnālu vai brilles?	2,80	0,62
13.Vai gadās, ka skatāties uz kaut ko, neapjaušot, ka redzējāt to pirms mirkļa?	1,75	0,56
15.Vai jūs aizmirstat, ko esat skatījis televīzijā iepriekšējā dienā?	2,13	0,40

$\alpha = 0,73$

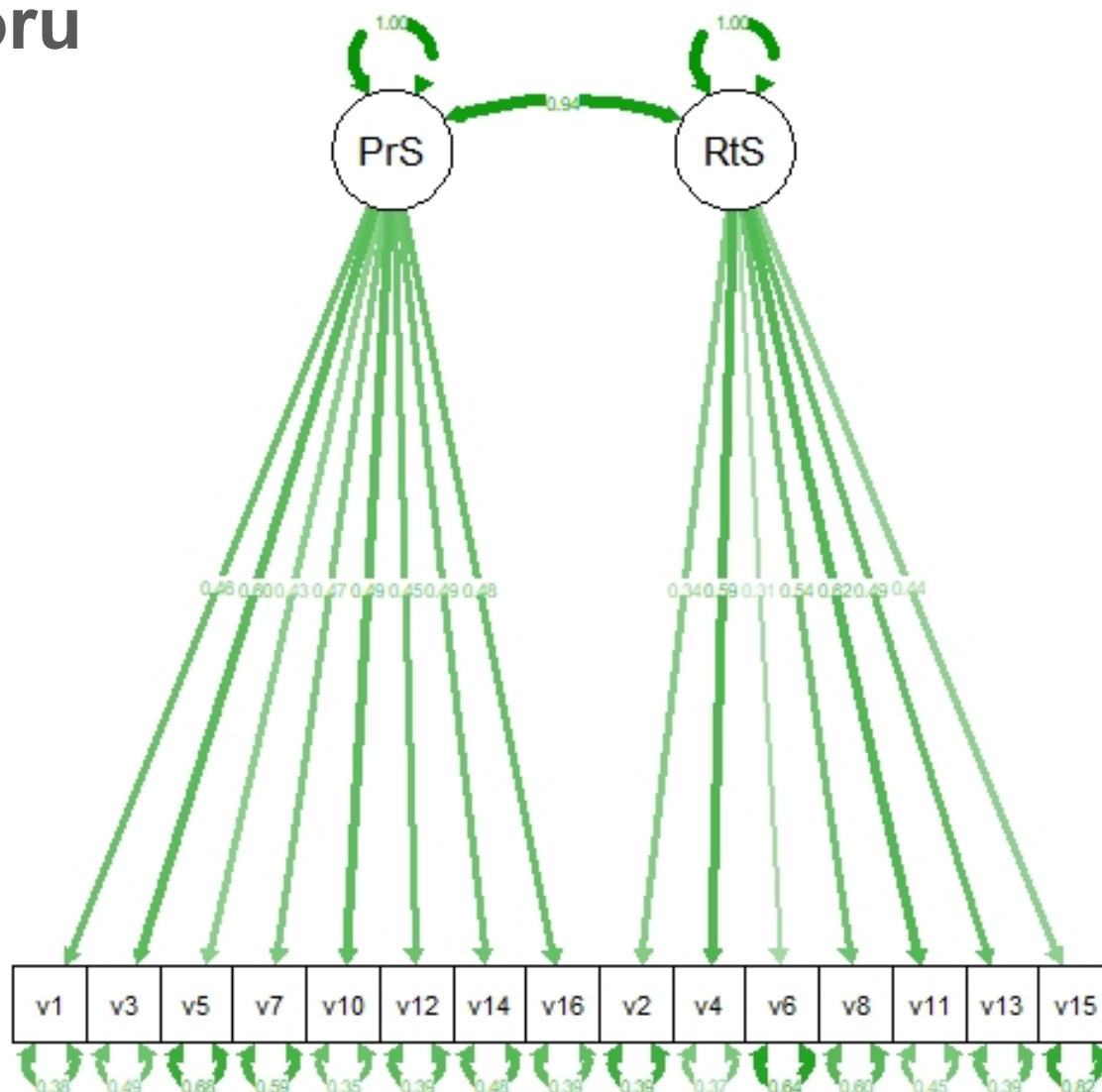
Rezultāti: apstiprinošā faktoru analīze

Adaptācijas versijas saderības rādītāji (*fit indices*)

χ^2	<i>df</i>	<i>RMSEA</i>	<i>SRMR</i>	<i>CFI</i>
181,05	89	0,066	0,055	0,907

Oriģinālās versijas saderības rādītāji (*fit indices*)

χ^2	<i>df</i>	<i>RMSEA</i>	<i>SRMR</i>	<i>CFI</i>
732,4	104	0,105	0,268	0,78

Ierobežojumi

- Aplūkota tikai pašu respondentu ziņotais veselības stāvoklis;
- Izlasē – vienīgi dalībnieki bez pašu ziņotiem GSM vai neirodeģeneratīvām saslimšanām → nākamais adaptācijas solis;
- Nevienmērīgs dzimumu sadalījums;
- Netika kontrolēts izglītības līmenis.

Secinājumi

- **Reakcijas un diskriminācijas indeksi iekļaujas robežās;**
- **Testa iekšējā saskaņotība ir atbilstoša;**
- **Caurmērā adaptētais modelis atbilst un ir iespējams spert nākamo soli adaptācijā → klīniskās izlases izveide.**

Paldies par uzmanību!

kristine.sneidere@rsu.lv

